

بسم الله الرحمن الرحيم

درس نامه سطح 2

موضوع: سیره فاطمی

(ویژه پروانه های فاطمه علیها سلام)

گروه علم فرهنگسرای یاران سبزه موعود (عج)

تهیه شده در: موسسه یاران سبزه موعود (عج الله تعالی فرجه الشریف)

اشاره: برای همه‌ی ما جالب است بدانیم بانوی اول اسلام چگونه زندگی می‌کرد؟ شیوه‌ی عبادت، رفتار با والدین، رفتار با شوهر و فرزندان، و ... ایشان چه بوده است؟ در این درس بدون پرداختن به حاشیه‌ها، روش زندگی حضرت فاطمه سلام الله علیها اشاره می‌کنیم تا از این رهگذر الگوی مناسب رفتاری خود را بیابیم.

یادآوری

1- سعی شود که تا حد امکان به ذکر ترجمه روایات اکتفا شود و از خواندن متن عربی روایات - جز در موارد محدود و خاص - پرهیز کنید.

2- دقت کنید تا کلاس سیره، تبدیل به کلاس اخلاق نگردد. به عنوان مثال این گزاره‌ها اخلاقی است: به پدر و مادر احترام می‌کرد؛ ساده زیست بود و از تجملات دوری می‌کرد؛ عقیف و محجبه بود و ... حال همین گزاره‌ها در سیره چنین بیان می‌شود: دست پدر را می‌بوسید؛ جهیزیه اش ساده بود؛ مقنعه اش بلند بود و.. بنابراین گزاره‌های اخلاقی مفاهیم انتزاعی بوده و از ملکات نفسانی سخن می‌گویند، ولی سیره مربوط است به عینیت‌ها و گزارش‌هایی که از زندگی حضرت زهرا سلام الله علیها نقل شده است.

3- بیان مصادیق و نمونه‌های عینی و به روز برای دانش آموزان با استفاده از متن درسنامه و نیز نکته برداری اساتید محترم به جذابیت و کاربردی شدن کلاس خواهد افزود. برخی از موارد در متن ذکر شده است و اساتید محترم می‌توانند نمونه‌های دیگری را نیز بدان اضافه کنند.

نمازش با گریه و خشوع بود

• كَانَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ تَنْهَجُ فِي صَلَاتِهَا مِنْ خَوْفِ اللَّهِ تَعَالَى.

حضرت فاطمه علیها السلام در نمازش از ترس خدا نفس نفس می‌زد - و گریه در گلویش می‌شکست. نکته: گریه کردن در نماز برای امور دنیایی درست نیست، ولی اگر به خاطر خدا باشد بالاترین اجر را دارد.

هدیه معنوی را بیشتر دوست داشت

• قال رسول الله صلى الله عليه وآله: أَوْلَا أَعْلَمُكَ خَيْرًا مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا؟ إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَكَيْبَرِي أَرْبَعًا وَ

ثَلَاثِينَ تَكْبِيرَةً وَ ثَلَاثًا وَ ثَلَاثِينَ تَحْمِيدَةً وَ ثَلَاثًا وَ ثَلَاثِينَ تَسْبِيحَةً. ٢

پیامبر صلی الله علیه و آله به حضرت زهرا علیها السلام فرمود: آیا نمی‌خواهی هدیه‌ای به تو دهم که از همه دنیا ارزشمندتر باشد؟ هنگامی که برای خواب آماده شدی سی و چهار بار «الله اکبر» و سی و سه بار «الحمد لله» و سی و سه بار «سبحان الله» بگو.

¹. ارشاد القلوب: 105.

². کنز العمال 2: 57.

نکته: خیلی ها توقع دارند هدیه های مادی از دیگران دریافت کنند، در حالیکه آن هدایا پس از مدت زمانی از بین می روند، در حالیکه هدیه های معنوی همیشه ماندگارند. پیغمبر صلی الله علیه و آله هم چون می دانست حضرت زهرا علیها السلام هدایای معنوی را بیشتر دوست دارد، لذا بیشتر به او هدیه های معنوی می داد.

در فهم و ادب سرآمد بود

- قَالَتْ أُمُّ سَلْمَةَ: تَزَوَّجَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ... وَفَوَّضَ أَمْرَ ابْنَتِهِ إِلَيَّ فَكُنْتُ أَدُلُّهَا وَأُذِيبُهَا. وَكَانَتْ وَاللَّهِ

أَدَبٌ مِنِّي وَأَعْرَفُ بِالْأَشْيَاءِ كُلِّهَا.³

اُمّ سلمه می گوید: وقتی پیامبر با من ازدواج نمود دخترش - فاطمه علیها السلام - را به من سپرد تا راهنمایی اش کنم و آداب زندگی را به او بیاموزم. اما به خدا قسم او خود از من آگاه تر و به همه چیز آشناتر بود.

دست پدر را می بوسید

- كَانَ إِذَا دَخَلَ عَلَيْهَا قَامَتْ إِلَيْهِ وَرَحَبَتْ بِهِ وَأَخَذَتْ يَدَهُ فَقَبَّلَتْهَا.⁴

هرگاه پیامبر به دیدار فاطمه می رفت فاطمه علیها السلام بر می خاست و خوش آمد می گفت و دست پیامبر را می گرفت می بوسید.

نکته: ممکن است یک نوجوان امروزی از اینکه برای پدرش چنین کاری بکند خجالت بکشد، در حالیکه این درست نیست. لاقول می توان با درست و محترمانه سخن گفتن با پدر و مادر نشان داد که برای آنها احترام ویژه قائلیم.

به پیشواز پدر می رفت

- كَانَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ إِذَا سَافَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَبَلَغَهَا قُدُومَهُ تَخْرُجُ إِلَى بَابِ الْبَيْتِ تَنْتَظِرُهُ فَإِذَا رَأَتْهُ

بَادَرَتْ إِلَيْهِ وَتُقَبِّلُ وَجْهَهُ.⁵

هرگاه که خبر بازگشت پیامبر از سفر، به مدینه می رسید فاطمه بر در خانه به انتظار می نشست و آنگاه که پدر را می دید به استقبال می رفت و صورت او را می بوسید.

اسرار را حفظ می کرد

- إِنَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَسْرَأَ إِلَيْهَا حَدِيثًا فَبَكَتْ، ثُمَّ إِنَّهُ أَسْرَأَ إِلَيْهَا حَدِيثًا فَصَحَّحَتْ... فَسَأَلَتْهَا عَمَّا قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ: مَا كُنْتُ لِأَفْشِي سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ.⁶

³. دلائل الامامة: 82.

⁴. عقد الفريد ج 3: 230.

⁵. كشف الغممة ج 1: 145.

⁶. مسند احمد بن حنبل ج 6: 282.

پیامبر صلی الله علیه و آله در گوش دخترش سخنی گفت که او گریه کرد، مجدداً در گوش او سخنی گفت و فاطمه خندید. عایشه از روی تعجب علت را از فاطمه علیها السلام پرسید. حضرت فرمود: من راز پیامبر خدا صلی الله علیه و آله را افشا نمی کنم.

تقاضایی نمی کرد که در توان علی علیه السلام نباشد

• **أَصْبَحَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ذَاتَ يَوْمٍ فَقَالَ: يَا فَاطِمَةُ هَلْ عِنْدَكَ شَيْءٌ تُغَدِّينِيهِ؟** قَالَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ: ... مَا كَانَ شَيْءٌ أُطْعِمُنَاهُ مَدُّ يَوْمَيْنِ إِلَّا شَيْءٌ كُنْتُ أَوْثُرُكَ بِهِ عَلَيَّ نَفْسِي وَعَلَىٰ ابْنِي هَذَا هَذَا الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ. فَقَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا فَاطِمَةُ أَلَا كُنْتَ أَعْلَمْتَنِي فَأَبْعِيكُمُ شَيْئاً؟ فَقَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ: يَا أبا الْحَسَنِ إِنِّي لَأَسْتَجِي مِنْ إِلَهِي أَنْ تُكَلِّفَ نَفْسَكَ مَا لَا تُقَدِّرُ عَلَيْهِ.⁷

روزی حضرت علی علیه السلام به حضرت فاطمه علیها السلام فرمود: آیا غذایی در خانه هست؟ فاطمه علیها السلام فرمود: آنچه که در دو روز گذشته خورده اید غذایی بوده که من و دو فرزندم - حسن و حسین - نخورده و برای تو نگه داشته بودیم. علی علیه السلام گفت: چرا به من اطلاع ندادی تا برای شما غذایی تهیه کنم؟ حضرت فاطمه علیها السلام فرمود: ای ابوالحسن! من از خدای خود شرم دارم که خودت را به خاطر آنچه که نسبت به آن توانایی نداری به زحمت اندازی.

نکته: نباید از پدر و مادر یا بعدها در زندگی خودمان، تقاضاهایی داشته باشیم که آنها را به زحمت بیندازیم.

اول برای دیگران دعا می کرد

• **كَانَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ إِذَا دَعَتْ تَدْعُو لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَدْعُوا لِنَفْسِهَا فَقِيلَ لَهَا يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِنَّكَ تَدْعِينَ لِلنَّاسِ وَلَا تَدْعِينَ لِنَفْسِكَ. فَقَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ: أَلْجَارَ ثُمَّ الدَّارَ.⁸**

هرگاه حضرت فاطمه علیها السلام دعا می کرد برای زنان و مردان مؤمن دعا می کرد و برای خود دعا نمی کرد. به او گفته شد: چرا شما برای مردم دعا می کنید اما برای خودتان دعا نمی کنید؟ فرمود: اول همسایه آنگاه درون خانه.

مهریه اش سبک و جهیزیه اش ساده بود

• **كَانَ صِدَاقُ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ جَرْدُ بَرْدٍ حَبْرَةٍ وَدِرْعُ حَطْمِيَّةٍ وَكَانَ فِرَاشُهَا إِهَابُ كِبْشٍ يُلْقِيَانِهِ وَيَفْرُشَانِهِ وَ يَنَامَانِ عَلَيْهِ.⁹**

⁷. تفسیر فرات کوفی: 83.

⁸. علل الشرائع، ج 1: 216.

⁹. کافی ج 5: 378.

مهر - کابین - حضرت فاطمه علیها السلام لباس کهنه و زرهی بود و فرش خانه او پوست میشی که آن را می انداختند و بر آن می خوابیدند.

هیچ وقت شوهرش را ناراحت نکرد

• قال علی علیه السلام: فَوَاللَّهِ مَا أَغْضَبْتُهَا وَلَا أَكْرَهْتُهَا عَلَىٰ أَمْرٍ حَتَّىٰ قَبِضَهَا اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَيْهِ وَلَا أَغْضَبْتَنِي وَلَا لَأَعَصَتْ لِي أَمْرًا. وَلَقَدْ كُنْتُ أَنْظُرُ إِلَيْهَا فَتَنَكَّشِفُ عَنِّي الْهَمُّومُ وَالْأَحْزَانُ.¹⁰

حضرت علی علیه السلام - فرمود: به خدا سوگند هیچگاه فاطمه علیها السلام را به خشم نیاورم و او را بر کاری - که میل نداشت - وادار نکردم تا روزی که خداوند او را برد و او نیز هیچگاه مرا به خشم نیاورد و از فرمان من سرپیچی نکرد و هرگاه که به او می نگریستم نگرانیها و غمها از من زدوده می شد.

کارهای خانه بر عهدهی او بود

• كَانَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَطْحَنُ وَتَعَجِنُ وَتَخْبِزُ وَتَرْقَعُ.¹¹

فاطمه علیها السلام گندم آرد می کرد و خمیر می نمود و نان می پخت و لباس های کهنه را وصله می زد. طبق روایات، حضرت فاطمه علیها السلام کارهای خانه و تهیه خمیر و پخت نان و نظافت را شخصاً به عهده داشت.^{12 13}

نکته ها: 1- وظیفه کنونی ما درس خواندن است و شاید نتوانیم الان مسؤولیت های زیادی در کارهای خانه بر عهده بگیریم، ولی حق نداریم به مادر به چشم خدمتکار نگاه کنیم و کارهای شخصی خودمان را هم به گردن او بیندازیم.

2- سعی کنیم با برنامه ریزی درست تا حد امکان برخی از کارهای خانه را بر عهده بگیریم، که در این صورت رضایت و دعای پدر و مادر گره بسیاری از کارهایمان را خواهد گشود و در درس هایمان نیز موفق تر خواهیم بود.

مقنعه اش بلند بود

• قال ابو جعفر علیه السلام: فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ سَيِّدَةُ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَمَا كَانَ خِمَارُهَا إِلَّا هَكَذَا - وَأَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَى وَسْطِ عَضُدِهِ .¹⁴

امام باقر علیه السلام فرمود: فاطمه علیها السلام بانوی زنان بهشتی است، مقنعه او بلند و تا حد بازوانش بود.

چادر بر سر می کرد

¹⁰. كشف الغمّة ج 1: 363.

¹¹. کافی جلد 8: 165.

¹². تفسیر عیاشی ج 1: 171.

14. مکارم الاخلاق: 94.

وقتی فدک حضرت زهرا سلام الله علیها را غصب کردند، ایشان به عنوان اعتراض به حکومت ستمگر در مسجد النبی (ص) در جمع اصحاب و در حضور ابوبکر حضور یافت و سخنرانی نمودند. نوشته‌اند وقتی ایشان به طرف مسجد حرکت می کرد چادر بر سر نهاد، و در حالیکه از شدت پوشش، چادر حضرت به زمین کشیده می شد همراه گروهی از زنان بسوی مسجد روانه شد.

نکته: چادر بهترین نوع حجاب و نشانه ملی ماست. بعضی ها ممکن است بگویند چادر دست و پا گیر است، ولی می بینیم که حضرت زهرا سلام الله علیها، حتی در کارهای اجتماعی سیاسی هم چادر بر سر می کردند.

اهل جلوه نمایی نبود

• حضرت زهرا سلام الله علیها: خَيْرُ لِّلنِّسَاءِ اَنْ لَا يَرَيْنَ الرَّجَالَ وَ لَا يَرَاهُنَّ الرَّجَالَ؛

برای زنان بهتر آن است که مردان نامحرم را نبینند و نامحرمان نیز آنان را ننگرند. ۱۵

توجه: مقصود حضرت زهرا سلام الله علیها از این سخن یکی از این سه چیز می تواند باشد:

الف: زن نباید خود را بی جهت در معرض دید دیگران قرار دهد. مثلاً نباید بدون دلیل و ضرورت به کوچه و بازار بیاید و ... که متأسفانه این نمونه ها امروزه بسیار رواج دارد.

ب: زنان و دختران وقتی برای انجام کاری مجبورند در اجتماع حاضر شوند، نباید به گونه ای رفتار نمایند که انگشت نما شده و توجه دیگران را به خود جلب کنند؛ زیرا در این صورت زمینه چشم چرانی و گناه فراهم می شود، که کمترین آسیب آن از دست رفتن پاکي معنوی دخترانه و زنانه از یک طرف و از هم پاشیدن نظام خانواده از سوی دیگر است. از این رو مثلاً در روایات سفارش شده که دختران از کناره کوچه و خیابان حرکت نمایند. در این زمینه مثال های متعددی وجود دارد: پوشیدن لباس هایی که توجه دیگران را جلب می کند، استفاده از عطر در کوچه و خیابان، بلند سخن در منظر نامحرمان مثلاً در تاکسی یا پیاده رو، شوخی های جلف، حرف زدن با عشوه و نازک کردن صدا، طرز نشستن نامناسب و دور از شأن و ...

ج: گرچه از نظر اسلام کار در خارج از خانه برای زنان جایز است ولی بهترین کار برای زنان حضور در خانه و رسیدگی به وظایف مادرانه است که از آن به جهاد و مانند آن تعبیر شده است. به قول حضرت امام، از دامن زن مرد به معراج می رود.

البته همانطور که گفتیم این حرف به معنای ممنوعیت مطلق حضور زن در اجتماع نیست، همانگونه که خود حضرت زهرا سلام الله علیها برای دفاع از ولایت یا دیگر موارد ضروری (مانند پرستاری از رزمندگان و دفاع از پیامبر و ...) در اجتماع حضور می یافت.

حتی در مقابل نابینا حجاب می گرفت

- روزی شخص نابینایی اجازه گرفت به خانه فاطمه سلام الله علیها بیاید. حضرت زهرا سلام الله علیها فوراً خود را پوشاند. رسول خدا صلی الله علیه و آله به او فرمود: چرا در برابر شخص نابینا خود را پوشاندی، در حالی که او تو را نمی بیند؟ حضرت فاطمه سلام الله علیها در جواب فرمود: گرچه او مرا نمی بیند، ولی من او را می بینم. به علاوه، او می تواند بوی نامحرم را استشمام کند! در این هنگام رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: شهادت می دهم که تو پاره تن من هستی.^{۱۶}

نکته 1- ممکن است برخی فکر کنند افرادی مانند پسر خاله، پسر عمو، پسر دایی، داماد خانواده، و... محرم هستند، در حالیکه از نظر شرعی بین نامحرم ها هیچ فرقی وجود ندارد، خواه نامحرم های نزدیک مثل شوهر خواهر و پسر خاله، یا نامحرم های دور مانند افراد کوچه و خیابان.

نکته 2- استفاده از عطر و ادکلن و مانند آن در کوچه و خیابان و پیش نامحرم ها، شیوه ای نادرست و بر خلاف دستور حضرت زهرا سلام الله علیها است و خداوند چنین افرادی را لعنت کرده است.

جز راست نمی گفت

- فقالت عائشة: ما رأيت أحداً قط أصدق من فاطمة عليها السلام غير أبيها صلی الله علیه و آله.^{۱۷}

عایشه گفته است: کسی را راستگوتر از فاطمه علیها السلام ندیدم جز پدرش.

به زیارت قبور شهدا می رفت

- إِنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ كَانَتْ تَأْتِي قُبُورَ الشُّهَدَاءِ فِي كُلِّ عِدَاةٍ سَبَّتْ فَتَأْتِي قَبْرَ حَمْزَةَ وَ تَتَرَحَّمُ عَلَيْهِ وَ تَسْتَغْفِرُ لَهُ.^{۱۸}

حضرت فاطمه علیها السلام هر صبح شنبه به سوی قبور شهیدان می رفت و بر سر قبر حمزه می نشست و برای او از خدا طلب رحمت و آمرزش می کرد.

زهرا ی داغدار، بر سر مزار شهدای احد به ویژه عموی پدرش، حضرت حمزه می آمد و با بزرگداشت نام و یاد شهدا به همگان اعلام می کرد که با عافیت طلبی، سرپیچی از انجام دادن تکالیف و دور نگه داشتن خویش از آتش حادثه، نمی توان اسلام را حفظ کرد. باید چون این شهیدان به معرکه پا نهاد و با خدا معامله کرد. زهرا ی صبور و تنها می خواست با اشک خویش غربت اسلام را فریاد کند و بگوید: ای گروه غفلت زده، بیدار شوید که ارزشهای شما را تباه و فرهنگ خویش را حاکم ساختند. می خواست بگوید: نگذارید اسلام به دست ناهلان و نامحرمان افتد.

16. بحارالانوار، ج 43، ص 91.

17. مناقب ج 3: 341.

18. التهذيب، 1: 465.

نکته: همه وظیفه داریم تا با رفتن بر سر قبور شهدا، یاد و خاطره آنان را گرامی داشته و با اهداف آنان تجدید پیمان نماییم.

مؤسسه علمی فرهنگی یاران سبز موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف

معاونت پژوهش

ضمیمه مباحث (جهت مطالعه مربی)

• آموزش دیگران

زنی به خدمت فاطمه زهرا (س) شرفیاب گشت و سؤالی را مطرح ساخت و جواب آن را از حضرت شنید، سپس اجازه خواست و پرسش دوم را سؤال کرد، حضرت جواب آن را نیز داد، به همین صورت ده مسأله از بانوی عزیز اسلام آموخت ولی دیگر احساس شرمندگی کرد و بیش از آن نخواست حضرت فاطمه (ع) را مزاحمت نماید، از این جهت اجازه خواست رفع زحمت نموده و خانه فاطمه (س) را ترک گوید .

حضرت احساس کرد؛ او از کثرت پرسش های خویش شرمگین گردیده و به این جهت می خواهد خانه و حضور آن حضرت را ترک کند، لذا فرمودند: شما خجالت نکشید، من در برابر هر مسأله ای که به تو آموزش می دهم پاداش دارم، پاداشی خیلی مهم و آن اینکه: «تعلیم دادن یک مسأله ارزش و ثوابش بیش از آن است. که مابین زمین تا عرش خدا را از جواهرات ارزشمند پر نمایند.»

ای زن! اگر کسی به کارگری مشغول گردد و بار سنگینی را به دوش گرفته و به پشت بام حمل کند و در برابر آن صد هزار دینار طلا مزد بگیرد، آیا در این فرض، کارگر احساس خستگی می نماید؟! زن جواب داد: نه. فاطمه (ع) فرمودند: من نیز در برابر آموزش هایی که انجام می دهم چنین احساسی دارم، زیرا پاداش من به مراتب بیشتر است.¹⁹

• رضایت شوهر

¹⁹. منیة المرید، ص 20.

فاطمه (ع) با الهام از دستورات الهی و پدر بزرگوارش، نسبت به علی (ع) فوق العاده علاقه مند بود و هرگز بر خلاف رضای او گامی بر نمی داشت و برخوردار و زندگیش با مولا طوری بود که غم ها و غصه های وارده در بیرون از خانه، با دیدار فاطمه (ع) بر طرف می شد. حضرت علی (ع) خود در در این باره می فرماید: سوگند به خدا که من هرگز زهرا را به خشم نیاوردم و او را به کاری مجبور نساختم تا این که مرا در فراقش گرفتار ساخت و متقابلاً او نیز مرا خشمگین نساخت، و هیچ وقت نافرمانی نکرد و هر گاه من با او دیدار می کردم، غم ها و غصه هایم از دلم بر طرف می شد.^{۲۰}

• تلاوت قرآن

حضرت زهرا(ص) همواره با قرآن مأنوس و آیاتش در همه حالات ورد زبانش بود. سلمان در روایت دیگر می گوید: «داخل خانه زهرا(س) شدم، دیدم در همان حالی که مشغول کار خود بود و جوها را آسیاب می کرد قرآن می خواند.»^{۲۱}

حضرت زهرا(س) به اندازه ای با قرآن مأنوس بود که حتی وصیت می کند «در شب اول قبر، علی(ع) بر سر مزارش قرآن زیاد بخواند و دعا کند.»^{۲۲}

از ثمره همین انس با قرآن حضرت فاطمه(س) بود که فضا، کنیز آن حضرت، تا 20 سال بعد از شهادت حضرت زهرا(س) کلامی به غیر از قرآن بر زبان نیاورد.^{۲۳}

• برای تبیین شدت علاقه آن حضرت به قرآن روایت زیر بخوبی گویا و حاوی نکات فراوان است: فاطمه زهرا(س) می فرماید: حبيب الی من دنیاکم ثلاث: تلاوه کتاب... و النظر فی وجه رسول... والانفاق فی سبیل... از دنیای شما سه چیز محبوب من است: تلاوت قرآن، نگاه به چهره رسول الله و انفاق در راه خدا.^{۲۴}

• زهد و ساده زیستی

آنگاه که روح، رو به سوی کمالات داشته باشد و قرب الهی را هدف خویش بدانند، مادیات را جز وسیله تلقی نمی کند. زاهد، سرای تاریک را حقیرتر از آن می داند که بدان دل بندد. وقتی پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم به یاری وحی از وضعیت دوزخ آگاهی یافت، در اندوه فراوان فرو رفت. سلمان نزد فاطمه علیها السلام شتافت تا از او بخواهد به دیدن پیامبر رفته و وی را از اندوه بیرون آورد. می گوید هنگامی که به منزل حضرت زهرا رسیدم منظره ای شگفت دیدم. فاطمه با لباسی پشمین که

²⁰ بحار الانوار، ج 43، ص 143.

²¹ بحار، ج 34، ص 88.

²² بحار، ج 97، ص 72.

²³ ترجمه بیت الاحزان، ص 64.

²⁴ فرهنگ سخنان حضرت فاطمه، محمد دشتی، ص 232.

دوازده جای آن با لیف خرما وصله شده بود! چون وضع پیامبر را برای فاطمه تشریح کردم فاطمه از جا برخاست، همان عبای وصله دار را بر خود پیچید.

با خود گفتم: دریغا، دختران کسری و قیصر ابریشم و حریر می پوشند و دختر محمد عبای پشمین با دوازده وصله از لیف خرما! فاطمه بر پدر وارد شد و پس از سلام گفت: پدر جان، سلمان از لباس من در تعجب فرو رفته، در حالی که به خدایی که تو را به حق برانگیخت سوگند که پنج سال است که من و علی جز پوست گوسفندی که روزها علوفه دان شتر و شبها بستر ما می باشد و بالشی که پوست آکنده از لیف خرماست، از لوازم و اثاث زندگی، هیچ نداریم.

پدر، مقام و عظمت روحی دخت خویش را برایم بازگو کرد و فرمود: ای سلمان! دخترم در گروه پیشگامان به سوی خداست (یا سلمان! ان ابنتی لفی الخیل السوابق).²⁵

منظور از این داستان آن نیست که زن مسلمان در عصر حاضر چادر وصله دار بر سر کند، زیرا هر زمان مقتضیات خاص خود را دارد. آنچه مهم است دل نیستن به مظاهر دنیاست. حضرت سلیمان سلطنتی عجیب داشت و جن و انس در خدمتش بودند ولی هیچ کدام از اینها نتوانستند دل وی را مسخر خویش سازند.

• نزدیکترین اوقات زن به خدا

عن فاطمه الزهراء (س) قالت: سال رسول الله (ص) اصحابه عن المراه ماهی؟ قالوا: عوره، قال: فمتی تكون ادنی من ربها؟ فلم یدروا. فلما سمعت فاطمه (س) ذلك قالت: ادنی ما تكون من ربها ان تلزم قعر بیتها. فقال رسول الله ان فاطمه بضعه منی؛

پیامبر اکرم (ص) از اصحابش پرسید: زن چیست؟ گفتند: زن ناموس است. فرمود: زن چه موقع به خدایش نزدیکتر است؟ اصحاب نتوانستند جواب گویند. چون این سخن به گوش فاطمه (س) رسید. فرمود: نزدیکترین اوقات زن به خدای خود هنگامی است که در کنج خانه خود باشد. پس از این جواب پیامبر اکرم (ص) فرمود: حقا که فاطمه پاره تن من است.²⁶

• فاطمه و شیعه علی علیه السلام

حضرت زهرا سلام الله علیها فرمود: ان ابی (ص) نظر الی علی (ع) و قال: هذا و شیعه فی الجنة؛ پیامبر خدا (ص) به علی (ع) نگریست و فرمود: این شخص و پیروانش در بهشت اند.²⁷

²⁵. بحار، ج 43، ص 87.

²⁶. بحار الانوار، ص 43، ص 92.

²⁷. احقاق الحق، ج 7، ص 308.

و فرمود: ان رسول الله (ص) قال لعلی (ع): یا ابالحسن اما انک و شیعتک فی الجنه؛ پیامبر خدا به علی(ع) فرمود: ای ابالحسن، آگاه باش که تو و پیروانت در بهشت هستید. ۲۸

• خوشبخت واقعی

حضرت زهرا سلام الله علیها: قال رسول الله (ص): هذا جبرئیل (ع) یخبرنی: ان السعید، کل السعید، حق السعید، من احب علیا فی حیاتی و بعد وفاتی. (30) فاطمه(س) از پیامبر اکرم(ص) نقل کرده که فرمود: این جبرئیل (ع) است که مرا خبر می دهد: همانا خوشبخت تمام خوشبخت و خوشبخت واقعی کسی است که علی را، در زندگی ام و پس از مرگم دوست داشته باشد. ۲۹

• دستور العملی جامع

حضرت زهرا سلام الله علیها فرمود: در وقتی که بستر خواب را گسترده بودم، رسول خدا(ص) بر من وارد شد، فرمود: ای فاطمه خواب مگر آن که چهار کار را انجام دهی: قرآن را ختم کنی، و پیامبران را شفیع گردانی، و مومنین را از خود راضی کنی، و حج و عمره ای را به جا آوری. این را فرمود و شروع به خواندن نماز کرد، صبر کردم تا نمازش تمام شد، گفتم: یا رسول الله به چهار چیز مرا امر فرمودی در حالی که بر آنها قادر نیستم آن حضرت تبسمی کرد و فرمود:

چون قل هو الله را سه بار بخوانی مثل این است که قرآن را ختم کرده ای و چون بر من و پیامبران پیش از من صلوات فرستی، شفاعت کنندگان تو در روز قیامت خواهیم بود، و چون برای مومنین استغفار کنی، آنان همه از تو راضی خواهند شد، و چون بگویی: سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر حج و عمره ای را انجام داده ای. ۳۰

• زنان دوزخی

حضرت زهرا سلام الله علیها می فرماید: پیامبر اکرم(ص) (درباره مشاهدات خود از عذاب دوزخیان در شب معراج) فرمود: دخترم اما زنی که به مویش آویخته شده بود کسی بود که مویش را از مردان نمی پوشانید، و آن که با زبانش آویزان بود، زنی بود که شوهرش را آزار می داد... و آن که سرش سر خوک و بدنش بدن الاغ بود، زنی بود که سخن چین و دروغگو بود، و آن که صورتش به شکل سگ بود، زنی بود که آواز می خواند و نوحه سرایی می کرد و حسد می ورزید. ۳۱

• سحر خیزی

28. همان، ج 7، ص 307.

29. بهجه، ج 1، ص 268.

30. بهجه، ج 1، ص 304.

31. بحار الانوار، ج 8.

حضرت زهرا سلام الله علیها فرمود: رسول خدا (ص) بر من گذشت ، در حالی که در خواب صبحگاهی بودم، مرا با پایش تکان داد و فرمود: دخترم بر خیز شاهد رزق و روزی پروردگارت باش و از غافلان مباش . زیرا که خداوند روزیهای مردم را بین طلوع فجر تا طلوع آفتاب تقسیم می کند.^{۳۲}

• آثار سستی در نماز

از پدرم رسول خدا (ص) درباره مردان و زنانی که در نمازشان سستی و سهل انگاری میکنند، پرسیدم. آن حضرت فرمودند: هر زن و مردی که در امر نماز سستی و سهل انگاری داشته باشد، خداوند او را به پانزده بلا مبتلا می گرداند:

- 1- خداوند برکت را از عمرش می گیرد.
- 2- خداوند، برکت را از رزق و روزیاش می گیرد.
- 3- خداوند، سیمای صالحین را از چهره اش محو می کند.
- 4- هر کاری که بکند بدون پاداش خواهد ماند.
- 5- دعایش مستجاب نخواهد شد.
- 6- برایش بهره ای از دعای صالحین نخواهد بود.
- 7- ذلیل خواهد مرد.
- 8- گرسنه جان خواهد داد.
- 9- تشنه کام خواهد مرد، به طوری که اگر با همه نه‌های دنیا آبش دهند، تشنگی اش برطرف نخواهد شد.
- 10- خداوند، فرشته ای را برمی‌گزیند تا او را در قبرش ناآرام سازد.
- 11- قبرش را تنگ گرداند.
- 12- قبرش تاریک باشد.
- 13- خداوند فرشته ای را برمی‌گزیند تا او را به صورتش به زمین کشد، در حالی که خلائق به او بنگرند.
- 14- به سختی مورد محاسبه قرار گیرد.
- 15- خداوند به او ننگرد و او را پاکیزه نگرداند و او را عذابی دردناک باشد.^{۳۳}

³². مسند فاطمه الزهراء ، ص 219.

³³. مسند فاطمه الزهراء ، ص 235.

مؤسسه علمی فرهنگی یاران سبز موعود عجل الله تعالى فرجه الشريف

معاونت پژوهش

گروه علم فرهنگی یاران سبز موعود(عج)